

Zakat al-Fitr

Innehållsförteckning

- Definition av Zakat al-Fitr
- Domen om dess lagstadgande
- Domen om Zakat al-Fitr
- Tidpunkten då Zakat al-Fitr blir obligatorisk
- På vem Zakat al-Fitr är obligatorisk
- Mängden Zakat al-Fitr
- Vilka typer av mat Zakat al-Fitr ges från
- Tidpunkten för att ge Zakat al-Fitr
- Till vem Zakat al-Fitr ges
- Att ge och fördela Zakat al-Fitr
- Platsen där Zakat al-Fitr ska ges

Definition av Zakat al-Fitr

Zakat al-Fitr är en allmosa som blir obligatorisk **vid avslutandet av fastan i Ramadan**. Zakat kopplas till "fitr" (att bryta fastan) eftersom det är **orsaken till dess obligatoriskhet**.

Domen om lagstadgandet av Zakat al-Fitr

Från Ibn 'Abbas må Allah vara nöjd med dem båda:

”Allahs Sändebud ﷺ föreskrev Zakat al-Fitr som en rening för den fastande från tomt prat och oanständighet, och som mat till de fattiga.

Den som ger den före bönen — det är en accepterad zakat.

Den som ger den efter bönen — det är en vanlig allmosa.” (Abu Dawud 1371 — al-Nawawi: kedjan är god)

Förklaringar:

- (طهارة): rening för den som fastat Ramadan
- (الرفث): oanständigt tal
- (طعمة): mat som äts
- **”Före bönen”**: före Eid-bönen
- **”Zakat som accepteras”**: dvs. Zakat al-Fitr
- **”En allmosa bland allmosor”**: dvs. som vilken frivillig sadaqa som helst

(*‘Awn al-Ma‘bud*)

Det har sagts att Zakat al-Fitr är det som avses i Allahs ord i Surat al-A‘la:

”Sannerligen, den som renar sig har lyckats, och nämner sin Herres namn och ber.” (al-A‘la 14–15)

Omar ibn ‘Abd al-‘Aziz och Abu l-‘Āliya sade:

”Han ger Zakat al-Fitr och går sedan ut till bönen.”

(*Ahkam al-Qur’an* av al-Jassas)

Waki‘ ibn al-Jarrah Må Allah förbarma sig över honom sade:

”Zakat al-Fitr för Ramadan är som glömskans två prostrationer för bönen — den kompenserar bristerna i fastan, precis som sujud al-sahw kompenserar bristerna i bönen.” (*al-Majmu‘* av al-Nawawi, band 6)

Domen om Zakat al-Fitr

Det korrekta är att den är **obligatorisk** (fard), på grund av Ibn Omars ord:

”Allahs Sändebud ﷺ föreskrev Zakat al-Fitr.”

Och på grund av **de lärdas konsensus** om att den är obligatorisk.
(*al-Mughni*, band 2, kapitlet om Sadaqat al-Fitr)

Tidpunkten då Zakat al-Fitr blir obligatorisk

Tidpunkten för obligatoriskhet är **solnedgången den sista dagen av Ramadan**. Zakat al-Fitr blir obligatorisk **vid solnedgången** den sista dagen av månaden.

Därför:

- Den som gifter sig **före solnedgången** — Zakat al-Fitr är obligatorisk för honom.
- Den som får ett barn **före solnedgången** — Zakat al-Fitr är obligatorisk för barnet.
- Den som blir muslim **före solnedgången** — Zakat al-Fitr är obligatorisk för honom.

Men om detta sker **efter solnedgången**, är det **inte** obligatoriskt.

Den som dör **efter solnedgången** på natten till Eid — Zakat al-Fitr är fortfarande obligatorisk för honom. Imam Ahmad fastställde detta.
(*al-Mughni*, band 2)

På vem Zakat al-Fitr är obligatorisk

1 — Den är obligatorisk för muslimer

Från Ibn Omar må Allah vara nöjd med honom:

”Allahs Sändebud ﷺ föreskrev Zakat al-Fitr — en sa’ dadlar eller en sa’ korn — för slav och fri, man och kvinna, ung och gammal bland muslimerna.” (al-Bukhari 1407)

al-Shafi‘i sade:

”Hadithen från Nafi‘ visar att Profeten ﷺ endast föreskrev den för muslimer — i enlighet med Allahs bok, eftersom zakat är en rening, och rening gäller endast muslimer.” (*al-Umm*, band 2)

2 — Den är obligatorisk för den som har förmåga

al-Shafi‘i sade:

”Var och en som går in i månaden Shawwal och har mat för sig själv och dem han försörjer för dagen, samt det som behövs för Zakat al-Fitr för sig själv och dem — han ska ge den.

Om han bara har tillräckligt för några av dem — ger han för några.

Om han inte har mer än vad som behövs för hans och deras dagliga behov — är den inte obligatorisk för honom.” (*al-Umm*, band 2)

al-Nawawi sade:

”Den som är fattig (al-mu‘sir) är inte skyldig att ge Zakat al-Fitr — utan meningsskiljaktighet.

Bedömningen av rikedom eller fattigdom sker vid tidpunkten för obligatoriskhet.

Den som har mer än vad han och hans familj behöver för Eid-natten och Eid-dagen — en sa‘ — är rik.

Om inget blir över — är han fattig och inget är obligatoriskt för honom.” (*al-Majmu‘*, band 6)

3 — Man ger Zakat al-Fitr för sig själv och dem man försörjer

Man ger för:

- sig själv
- sin hustru (även om hon har egna pengar)
- sina fattiga barn
- sina fattiga föräldrar
- sin dotter som ännu inte flyttat till sin mans hem

Om barnet är rikt — behöver man inte ge för honom.

Mannen ger för sin **frånskilda hustru i iddah (revokabel skilsmässa)**, men inte för:

- en olydig hustru (nashiz)
- en definitivt skild hustru (ba'in)

Barnet behöver inte ge för **sin fars hustru**, eftersom han inte är skyldig att försörja henne.

Man börjar med:

1. sig själv
2. sin hustru
3. sina barn
4. sedan övriga släktingar — enligt arvsordningen

4 — Om någon föds eller blir beroende före solnedgången

al-Shafi'i sade:

”Den som Zakat al-Fitr är obligatorisk för — om någon föds, eller blir hans egendom, eller blir hans försörjningsansvar under den sista dagen av Ramadan, och solen går ner — då är Zakat al-Fitr obligatorisk för honom.” (*al-Umm*, kapitel 2)

5 — Den är inte obligatorisk för fostret i magen

Men om man frivilligt ger för fostret — är det tillåtet.

6 — Om den som Zakat al-Fitr är obligatorisk för dör innan den ges

Om han dör **efter** att den blivit obligatorisk — tas den från hans arv. Om den han försörjer dör **efter** obligatoriskhet — faller den inte bort.
(*al-Mughni*, band 2)

7 — Tjänaren (arbetaren)

Om tjänaren får lön per dag eller månad — behöver man **inte** ge Zakat al-Fitr för honom, eftersom han är en anställd och inte försörjd.
(*al-Mawsu‘a al-Fiqhiyya* 23/339)

8 — Föräldralösa barn (yatim)

Imam Malik sade:

”Förmyndaren ska ge Zakat al-Fitr för de föräldralösa som han ansvarar för — från deras pengar — även om de är små.”
(*al-Mudawwana*, band 1)

9 — Om en icke-muslim blir muslim på Eid-dagen

Imam Malik sade:

”Den som blir muslim före gryningen på Eid-dagen — det är rekommenderat för honom att ge Zakat al-Fitr.” (*al-Mudawwana*, band 1)

Mängden Zakat al-Fitr

Mängden är **en sa‘ mat**, enligt Profetens ﷺ sa‘.

Från Abu Sa‘id al-Khudri må Allah vara nöjd med honom:

”Vi brukade ge den på Profetens ﷺ tid — en sa‘ mat.”
(al-Bukhari 1412)

Vikten varierar beroende på vad man fyller sa‘-mättet med. När man ger efter vikt måste man **säkerställa att vikten motsvarar en full sa‘** av den mat man ger.

Det motsvarar ungefär **3 kg ris**, beroende på sort och täthet.

Vilka typer av mat Zakat al-Fitr ges från

Det som ges är **människors mat**, såsom:

- dadlar
- korn
- ris
- eller annan mat som människor äter

I de två Sahih-samlingarna från Ibn Omar må Allah vara nöjd med dem båda:

"Profeten ﷺ föreskrev Zakat al-Fitr — en sa' dadlar eller en sa' korn — för varje fri och slav, man och kvinna, ung och gammal bland muslimerna." (al-Bukhari 1408)

Korn var då en av deras baslivsmedel.

Från Abu Sa'id al-Khudri må Allah vara nöjd med honom:

"Vi brukade på Profetens ﷺ tid ge på Eid al-Fitr en sa' mat.

Vår mat var korn, russin, torkad yoghurt (aqit) och dadlar." (al-Bukhari 1414)

Alltså ger man från **det som är vanlig basmat i landet**, såsom:

- vete
- ris
- dadlar
- linser
- eller annat som människor använder som stapelföda

al-Shafi'i sade:

"Om ett folk äter majs, hirs, korn, ris eller vilken spannmål som helst som zakat gäller för — får de ge från det." (al-Umm, band 2)

al-Nawawi sade:

”Våra lärda säger: Det som ges i Zakat al-Fitr måste vara av de livsmedel som är zakatpliktiga (dvs. sådana som har ‘ushr).

Inget annat duger — förutom torkad yoghurt, ost och mjölk.”

al-Mawardi sade:

”Om vissa folk i Algeriet eller andra platser äter fisk eller ägg som basmat — duger det inte, utan meningsskiljaktighet.”

När det gäller kött:

”Det korrekta, som al-Shafi‘i fastställt och som alla våra lärda bekräftat, är att kött inte duger — enhälligt.”

Och:

”Om deras basmat är frukt som inte är zakatpliktig, såsom fikon — duger det inte alls.” (*al-Majmu‘*, band 6)

Ibn al-Qayyim sade:

”Om ni säger: Ni kräver en sa‘ dadlar överallt, även där det inte är basmat.

Vi svarar: Detta är en fråga där lärda skiljt sig åt.

Vissa kräver dadlar överallt.

Andra säger: Varje land ger en sa‘ av sin basmat.

Detta är mer korrekt och närmare sharias principer.

Hur kan man kräva dadlar av dem vars basmat är fisk, ris eller hirs?” (*I‘lam al-Muwaqqi‘in*, band 2)

Det är tillåtet att ge **pasta**, eftersom den är gjord av vete — men man måste säkerställa att vikten motsvarar **en sa' vete**.

Att ge Zakat al-Fitr i pengar

Det är **inte tillåtet** att ge den i pengar, eftersom:

- Profeten ﷺ föreskrev den som **mat**, inte pengar
- Han specificerade **typen** (mat), så man får inte ge annat
- Han ville att den skulle vara **synlig**, inte dold
- Sahaba gav den **som mat**, och vi följer — vi hittar inte på nytt
- Matmängden är tydligt reglerad (sa'), medan pengar inte är det

Argumentet "pengar är mer nyttigt för den fattige" besvaras med:

- Det finns andra källor för att täcka fattigas behov av kläder, hyra, medicin, studier osv. Dessa är:
 - Zakat al-mal
 - frivilliga allmosor
 - gåvor
 - välgörenhet
- Zakat al-Fitr är specifikt **mat**, enligt sharia
- Om vi ger mat från landets basmat kommer den fattige att äta den förr eller senare

Därför är det **inte tillåtet** att ge Zakat al-Fitr i pengar för:

- att betala någons skuld
- att betala en operation
- att betala skolavgifter
- eller liknande

Det finns andra källor för detta.

Tidpunkten för att ge Zakat al-Fitr

1 — Den ska ges före Eid-bönen

Som i hadithen:

"Profeten ﷺ befalldes att den skulle ges innan folket går ut till bönen." (al-Bukhari 1407)

2 — Rekommenderad tid

På **Eid-morgonen**, innan bönen.

Därför rekommenderas:

- att **fördröja** Eid al-Fitr-bönen något, så att folk hinner ge zakat
- att **snabba på** Eid al-Adha-bönen, så att folk kan slakta sina offer

3 — Tillåten tid

Det är tillåtet att ge den **en eller två dagar före Eid**.

Från Nafi‘:

”Ibn Omar brukade ge för liten och stor — till och med för sina små barn — och han brukade ge den till dem som samlade in den, en eller två dagar före Eid.” (al-Bukhari)

I *al-Mudawwana*:

”Ibn Omar brukade skicka Zakat al-Fitr till den som samlade in den två eller tre dagar före Eid.”

4 — Att fördröja den efter Eid-bönen

Det är **ogillat**, och vissa sade **förbjudet**.

Beviset:

”Den som ger den före bönen — det är en accepterad zakat.

Den som ger den efter bönen — det är en allmosa bland allmosor.” (Abu Dawud 1371)

I *‘Awn al-Ma‘bud*:

”Den som ger den efter bönen är som den som inte gett den alls.”

Ibn Raslan sade:

”Det är förbjudet att fördröja den efter Eid-dagen — enhälligt — eftersom det är zakat, och att fördröja zakat är synd.”

Alltså:

- **Det är förbjudet** att fördröja den utan ursäkt
- Man måste **kompensera** (qadha') om man fördröjer den

5 — Den måste nå mottagaren i tid

Den måste nå:

- den fattige
- eller dennes representant

innan bönen.

Om man inte hittar den fattige eller hans ombud — och tiden håller på att ta slut — måste man ge den till en annan fattig person.

Om man vill ge till en specifik fattig person men är rädd att inte hinna:

- låt honom utse ett ombud
- eller låt givaren själv bli ombud
- ta emot zakaten i en påse
- förvara den som en **amanah** tills man möter mottagaren

6 — Om man utser ett ombud

Om givaren utser någon att ge zakaten:

- **ansvaret faller inte bort** förrän givaren är säker på att ombudet faktiskt har gett den

(Majalis Shahr Ramadan, Shaykh Ibn Othaymin)

Till vem Zakat al-Fitr ges

Zakat al-Fitr ges till **de åtta kategorier** som Zakat al-Mal ges till — detta är majoritetens åsikt. Malikierna, en åsikt inom Hanbali-skolan och Ibn Taymiyyas val är att den **specifikt ges till de fattiga och behövande.**

al-Shafi'i sade:

"Zakat al-Fitr delas ut till samma mottagare som Zakat al-Mal.

Det är inte giltigt att ge den till någon annan.

Den delas ut till:

- de fattiga - de behövande - slavars frigivning (mukatabun) - skuldsatta - i Allahs väg - resenären." (*al-Umm*, kapitlet om att förstöra Zakat al-Fitr innan den delas)

al-Nawawi sade, efter att ha nämnt hadithen där Profeten ﷺ sade till Mu'adh:

"Informera dem att Allah har ålagt dem en allmosa som tas från deras rika och ges till deras fattiga."

Han sade:

"Det är inte tillåtet att ge någon del av zakat — vare sig Zakat al-Fitr eller Zakat al-Mal — till en icke-muslim."

Malik, al-Layth, Ahmad och Abu Thawr sade: **"De (icke-muslimerna) får inte."**

Mottagarna av Zakat al-Fitr är:

- de fattiga
- de som har skulder de inte kan betala
- de vars löner inte räcker till slutet av månaden (dvs. behövande)

Det är **inte tillåtet** för givaren att köpa tillbaka Zakat al-Fitr från den som fick den. (Shaykh Ibn Othaymins fatwa)

Att ge och fördela Zakat al-Fitr

1 — Det bästa är att man själv delar ut den

al-Shafi'i sade:

"Jag föredrar att själv dela ut Zakat al-Fitr, framför att lämna den hos dem som samlar in den."

al-Nawawi sade:

"al-Shafi'i sade i *al-Mukhtasar*:

Zakat al-Fitr delas ut till samma mottagare som Zakat al-Mal.

Jag föredrar att ge den till sina släktingar som man inte är skyldig att försörja.

Om han lämnar den hos dem som samlar in den — är det giltigt, om Allah vill.

Men det bästa är att han själv delar ut den." (*al-Majmu'*, band 6)

2 — Det är tillåtet att utse ett pålitligt ombud

Om personen är **pålitlig** — ja. Om han **inte** är pålitlig — nej.

'Abdullah ibn al-Mu'ammal sade:

"Jag hörde Ibn Abi Mulayka när en man sade till honom:

'(Fulan) befallde mig att lägga Zakat al-Fitr i moskén.'

Ibn Abi Mulayka sade:

'Har den där utlänningen gett dig en fatwa utan kunskap?

Dela ut den själv!

Ibn Hisham (guvernören) ger den till sina vakter och till vem han vill.'" (*al-Umm*)

3 — Det är tillåtet att ge en sa‘ till flera personer eller flera sa‘ till en person

Imam Ahmad sade:

”Det är tillåtet att ge en sa‘ till flera, och flera sa‘ till en.”

Malik sade:

”Det är inget fel i att en man ger Zakat al-Fitr för sig själv och sin familj till en enda fattig person.” (*al-Mudawwana*, band 1)

4 — Om man ger mindre än en sa‘ till en fattig

Man bör **informera honom**, eftersom han kanske tror att det är en full sa‘ och ger den vidare som sin egen zakat.

5 — Fattigen får ge vidare Zakat al-Fitr

Om en fattig får mer än han behöver — får han ge den vidare som Zakat al-Fitr för sig själv eller någon han försörjer, **om han vet att mängden är komplett.**

Platsen där Zakat al-Fitr ska ges

Ibn Qudama sade:

”Zakat al-Fitr delas ut i den stad där den blivit obligatorisk — oavsett om hans pengar finns där eller inte.

Detta eftersom orsaken till obligatoriskhet finns där — därför delas den ut där.” (*al-Mughni*, band 2)

I *al-Mudawwana*:

”Jag sade: Vad säger Malik om en person från Ifriqiya som befinner sig i Egypten på Eid-dagen — var ska han ge Zakat al-Fitr?

Han sade: Malik sade: Där han befinner sig.

Om hans familj ger den i Ifriqiya — är det giltigt.”
(*al-Mudawwana*, band 1)

Avslutning

Vi ber Allah att acceptera från oss alla, och att förena oss med de rättfärdiga. Och må Allahs välsignelser och fred vara över den pålitlige Profeten, hans familj och hans följeslagare.